

عنوان مقاله:

شبیه مضحک؛ تولد کم‌دی از بطن تراژدی

محل انتشار:

نخستین همایش ملی تجلی آئین های عاشورا در هنر ایرانی (سال: 1400)

تعداد صفحات اصل مقاله: 8

نویسنده:

غلامحسین دولت آبادی - نمایشنامه نویس، پژوهشگر، مترجم و مدرس دانشگاه در حوزه تئاتر

خلاصه مقاله:

تعزیه خوانی در جامعه ی دوره ی ناصری و چند دهه ی پس از آن به اوج شکوفایی و درخشندگی خود رسید و جاذبه ی خاصی در میان توده ی مردم یافت. در آن زمان، درباریان و حکومت و اعیان و اشراف به دلایل مختلف از تعزیه خوانی حمایت میکردند و آن را هر سال با جلال و جبروت مخصوصی در تکیه ها و تکیه ی دولت و حیاط خانه های خود برپا میکردند؛ و از سوی دیگر مردم کوچه و بازار و سرسپردگان خاندان پیامبر که رکن اصلی حامیان و مشوقان مجالس تعزیه خوانی بودند و بانیان واقعی تعزیه خوانی ها را در تکیه های محلی و میدانها و کاروانسراها و فضای باز زیارتگاه شکل میدادند، این مجالس را باشکوهی درخور قهرمانان دینی برگزار میکردند. اما تغییر و تحولات در دوران ناصرالدین شاه، اعم از تغییرات سیاسی، اجتماعی و اقتصادی تاثیرات بسیاری بر امور زندگی مردم گذاشت. این تغییرات امور مذهبی را نیز دربرگرفت. از طرفی علاقه ی ناصرالدینشاه به شبیه خوانی به روند گسترش این پدیده در جامعه سرعت بخشید و به آن شکوه و عظمت زیادی داد که این شکوه و عظمت به خارج شدن تعزیه از مسیر اصلی که همانا برگزاری مراسم عزاداری باشد کمک کرد و آن را تبدیل به مراسمی سرگرمکننده البته در کنار سوگواری کرد، و از طرف دیگر حال و هوای برگزاری این مراسمها در تکیه دولت مسیری گشود برای تولید هرچه بیشتر عوامل سرگرم کننده برای تماشاچیان پس موجب ایجاد تنوع در تعزیه نامه ها شد و گوشه ها مورد اهمیت قرار گرفتند و در مرحله ی بعد شبیه مضحک رشد و نمو کرد و مورد استقبال قرار گرفت. شبیه مضحک به مرور با تطور و تحول در مضامین خود به سمت جداسدن کامل از مضامین اصلی رفت و موجب افزوده شدن موضوع های اساطیری، تاریخی دینی و تاریخی غیردینی، و قصه های عامیانه ایرانی اسلامی به موضوع های تعزیه های اصلی شد. در این مقاله به زمینه ها و علل پیدایی شبیه مضحک پرداخته خواهد شد. اینکه از بطن تعزیه، که نوعی تراژدی محسوب میشود، شبیه مضحک نوعی نمایش کم‌دی پدید می آید.

کلمات کلیدی:

تعزیه، شبیه مضحک، دوره ی قاجار، تکیه دولت.

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1492419>

